

	Јавна здравствена установа Болница „Свети Врачеви“ Бијељина Српске Војске 53			ПР-10-054
<i>Процедура о тестирању на ХИВ</i>				
Страна 1 од 3	Издање:	Важи од:	Одобрио	Копија број
	2	2022-05-24	Проф. др Златко Максимовић	Е

1. ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЈЕНЕ

1.1 Предмет процедуре

Предмет процедуре је дефинисање поступака везаних за тестирање клијената на ХИВ.

1.2 Подручје примјене

Ова процедура се примјењује само у ДПСТ центру ЈЗУ Болнице „Свети Врачеви“ Бијељина.

1.3 Надлежности за примјену

За примјену ове процедуре надлежан је директор и савјетници у ДПСТ центру.

1.4 Искључења

Нема.

2. ВЕЗА С ДРУГИМ ДОКУМЕНТИМА

2.1 Референтни документи

- Протокол ДПСТ.

2.2 Остали документи

- Анекс 1: Процјена ризика;
- Анекс 2: Информисани пристанак клијента;
- Анекс 4: Пријава заразе/обољења од ХИВ-а/АИДС-а;
- Анекс 8: Анкетни упитник за мјерење задовољства клијента пруженим услугама у ДПСТ центру/организацији;
- Анекс 9: Евиденцијски протокол;
- Анекс 14: Рјечник појмова;
- Анекс 15: Скраћеница.

3. ТЕРМИНИ И СКРАЋЕНИЦЕ

3.1 Термини

- **ДПСТ центар** - мјесто гдје је кроз индивидуални приступ омогућено давање информација и савјета о ХИВ-у/АИДС-у, анонимно и добровољно ХИВ тестирање оних који желе да сазнају свој ХИВ статус, те пружање помоћи при упућивању ради медицинске, психолошке и социјалне помоћи.
- **ДПСТ савјетник** – особа која је прошла посебну обуку за ХИВ савјетовање. Поред пружања информација о ХИВ-у, савјетник помаже клијенту да направи избор о ХИВ тестирању на основу информација и у усвајању праксе безбједног понашања како би смањио ризик преноса ХИВ-а и олакшао суочавање с психосоцијалним утицајем позитивног ХИВ теста.
- **ELISA тест** – скрининг тест за идентификацију присуства ХИВ антителија у крви и другим тјелесним течностима.
- **“Western blot”** - потврдни тест, специфичан за потврду реактивних резултата поновљеног ХИВ ELISA теста, којим се елиминишу лажно позитивни резултати.

Болница Бијељина	Страна 2 од 3	Издање:	Важи од:	ПР-10-054
		2	2022-05-24	

3.2 Скраћенице

- ДПСТ - добровољно, повјерљиво савјетовање и тестирање на ХИВ - представља повјерљив разговор клијента, који жели да се тестита на ХИВ и савјетника – посебно едукованог љекара.
- ХИВ - је вирус хумане имунодефицијенције, који слаби имунолошку отпорност организма нападајући и уништавајући ћелије имунолошког система и спречавајући га да се бори против других бројних инфекција.
- АИДС - синдром стечене имунодефицијенције.
- РОСТ (“Point of care“ испитивање) - подразумијева испитивање које се изводи одмах и чији резултат омогућава доношење одлука и предузимање мјера у циљу побољшања здравственог исхода.
- PCR - лабораторијски тест који се користи за утврђивање нивоа вируса у крви.

4. ОПИС ПОСТУПКА

Узимање узорака крви и других тјелесних течности од клијента за тестирање на ХИВ обавља се на истом мјесту гдје и савјетовање, како би се избјегло непотребно лутање клијента и смањила могућност даље стигматизације или пак дискриминације. Основни принцип центара је да „путује крв, а не клијент“. Узорак крви и других тјелесних течности узима се након пријема и обављеног савјетовања, те након добијања пристанка клијента, којим се потврђује да је клијент добровољно и на бази информација датих у току разговора самостално донио одлуку да пристане на тестирање на ХИВ. Узорак крви и других тјелесних течности након тога добија попатну упутницу са идентификационим кодом као на упитнику и у евиденцијском протоколу, у који се уносе основни подаци посјете и из којег се припрема извјештај према захтјеву датог фонда. За фактурисање услуга користе се само агрегирани подаци, без личних података клијента.

4.1 Идентификациона шифра

Идентификациона шифра састоји се од комбинације 13 слова и бројева, који омогућавају евидентирање клијента, али не садрже личне податке који би омогућили идентификацију. Сви материјали за тестирање на ХИВ и дијагностичке процедуре за утврђивање ХИВ стања клијента садрже на упутницама овај идентификациони код ради обезбјеђивања повјерљивости и анонимности.

4.2 Тестови на ХИВ антигене и антителија

4.2.1 Брзи тестови

Тестирање на ХИВ се изводило готово искључиво у медицинским установама. У посљедње вријеме раде се програми тестирања на терену и на приступачнијим мјестима за клијенте. Развојем новијих технологија за ХИВ тестирање, раширен је систем тестирања на терену и у немедицинском окружењу, а нарочито систем РОСТ (енгл. point of care testing). Тестирање на терену има ту предност што нуди тестирање из узорка крви узетог из прста или оралног бриса, а резултат се добије у року од 30 минута, што има предност јер много више људи преузима своје резултате тестирања у поређењу с конвенционалним тестирањем у здравственим установама. Брзи тестови нису најподеснији за детекцију недавно стечене инфекције. Иако је на тржишту доступан брзи тест четврте генерације (Determine HIV1/2 Ag/At Combo), ни он се не може поредити с поузданошћу лабораторијских тестова четврте генерације. Без обзира на врсту и тип ХИВ теста, сви реактивни резултати су само прелиминарни, те морају бити верификовани потврдним тестовима с обзиром на могућност лажно позитивних резултата, а нарочито у окружењу које има ниску преваленцу. Негативни резултати сматрају се дефинитивним и не захтијевају додатно тестирање. Ипак, с обзиром на период прозора, особама с могућом недавном експозицијом на ХИВ препоручује се да се

Болница Бијељина	Страна 3 од 3	Издање:	Важи од:	ПР-10-054
		2	2022-05-24	

поново тестирају након три мјесеца. Примјена брзих тестова ограничава се на центре у којима је велики број тестираних дневно, а пожељни су хитни резултати; када се сумња да се клијент неће вратити по резултате; код тестирања на терену; ургентних тестирања у случајевима након инцидентних експозиција; код услова у којима је немогуће узети крв из вене. Развијено је на десетине различитих брзих тестова, али да би био примјењив, тест мора бити: високосензитиван и специфичан (>99%), једноставан за примјену, једноставан за интерпретацију резултата, што је могуће мање инвазиван; без компикованих процедура за чување и складиштење.

Након добијеног позитивног брзог теста, узимасе узорак крви који се носи на ELISA тест у службу трансфузиологије, гдје се након 24h добија резултат.

Након добијеног позитивног резултата пацијент се упућује у УКЦ БЛ Клиника за инфективне болести ради даље дијагностике и започињања лијечења.

4.3 Врсте тестова

Постоје два главна типа тестова на ХИВ:

- тестирање на антитијела: ELISA и Western blot;
- вирусолошко тестирање: ХИВ антиген тест р24, PCR (ланчана реакција полимеразе) детекција нуклеинских киселина, тј. вирусног генома, култура вируса.

Након саопштавања резултата клијенту савјетује се, ако већ није, да се вакцинише против хепатитиса Б.

5. ПРИЛОЗИ И ОБРАСЦИ

5.1 Прилози

Нема.

5.2 Обрасци

Нема.

